

Øens bedemand

Man ville se ham stå ude foran bedemandsforretningen og pulse på sine smøger, som om døden skulle have en årsag, helst lige nu og her. Altid klædt i hvid skjorte, knappet lidt ned, sorte bukser og skinnende laksko. Han var mager, men fedladen omkring maven, som en gammel kælling, der havde født et halvt hundrede unger. Det mørke hår var kæmmet tilbage i en rand af pomade og stod perfekt til de blodfyldte poser, der indrammede det forstenede, men altid sultne blik.

Øens bedemand, Jakob Kejser, indkapslede om nogen problemet ved at bo på sådan en lille, afsondret banke; der var andre øer med gode broforbindelser og hyppige færgeafgange, hvor problemet ikke ville have været så stort, men her var der kun én ugentlig afgang af et fartøj, der måske nok var for stort til at blive kaldt en båd, men stadig alt for småt til at være et skib.

I dette lille samfund, omgivet af iskolde vandmasser så langt øjet rakte, kom man hinanden grusomt meget ved. Her hang man på hinandens ydelser og nydelser, ja, man *var* faktisk hinandens ydelser og nydelser.

De unge lo ad bedemanden og hans facon, men de gamle frygtede ham mere end noget andet. Døden havde et ansigt. Man vidste præcis, hvem det var, der skulle gramse på ens jordiske rester efter endt ridt, og det var den sidste, man nogensinde kunne ønske sig.

For de efterladte var Jakob Kejser heller ikke en, man havde lyst til at se i den sårbare situation. Der var noget ildevarslende ved den blodfattige, grånende hudteint (måske et udslag af præmatur balsamering fra de konstante formaldehyddampe), og hans slimede, upassende købmandsmanerer kunne få det til at risle koldt ned ad ryggen på de fleste.

Der var sandt at sige ikke meget at frygte i det lille smørhul, andet end den magre, laskede skikkelse, der ventede for enden af alting med et sardonisk, pengegrisk smil malet over sit ansigt.

Der gik de frygteligste historier om ham; hvordan han, til enkemænd og -koner godt oppe i årene, ville tilbyde kvantumsrabat ved samlet køb af to kister.

Det ses ofte, ville han (angiveligt) sige, at sorgen går ind og gør sit arbejde. Jeg har stor erfaring i faget, så jeg ved det, og der er gode penge at spare ... Det er NU, du skal slå til!

Indretningen af bedemandsforretningen var også kun med til at puste til myternes flammer. Udefra lignede det et hollandsk horehus, hvor kisterne stod (lodret) til skue i vinduerne med gule prisskilte på, og bedemanden så stort på diskretionen med salgsslogans som "VI SLÅR KISTESØM I PRISERNE!" og "DØDBILLIGE PRISER!".

Og hvis han så bare kunne være blevet indenfor, men nej, sommer såvel som vinter stod han ude foran gesjæften og sugede livet ud af sine elskede smøger, ventede på kunder og smilede ondt til de forbi-passerende.

Lige netop nu spankulerede han frem og tilbage foran udstillingsvinduerne, røg flittigt og mediterede lidt over sin eksistens. Han sugede nikotinen dybt ned i lungerne og lod den blive dernede. Giftstofferne strøg alligevel lukt igennem ham, satte ikke et mærke. Det var næsten, som om døden anerkendte vigtigheden af hans embede; man dræber jo ikke sine ansatte, specielt ikke dem, der driver en lukrativ filial – for det var sandt at sige kronede dage for en dødens købmand! De tiltagende hårde vintre tog gamle mennesker ud som fluer, og den økonomiske krise og dens klohånd, stress, dræbte folk i alle aldre. Man behøvede kun at lytte efter det lille nåleprik; der ville ikke gå længe før det atter lød, og luften fes ud af ballonen et eller andet sted.

Han skoddede smøgen i en vissen potteplante, for der var arbejde, der skulle gøres. Ignorerede en flok skolebørn, der susede forbi på deres cykler; de var ikke hans målgruppe, skolepatruljen og krakilske fartbegrænsninger havde efterhånden gjort det så svært for bilerne at ramme dem, at de helt undslap hans radar.

Han smækkede døren bag sig, gik igennem fremvisningslokalet og om til kapellet. Han måtte hellere komme i gang med at balsamere gamle Fru Dyrby, inden den varslede praktikant ankom. Man

skulle nok være lidt speciel for at ville i praktik i en bedemandsforetning, men mon ikke balsamering var lidt for skrap kost den første dag?

Han havde troet, det var løgn, da han fik praktik-papirerne fra skolen. Sådan en henvendelse var uden fortilfælde, og han havde nær afslået. Heldigvis var noget kommet over ham i sidste øjeblik, og han havde accepteret ynglingens ankomst. Og jo mere han grundede over det, desto mere appellerende blev tanken faktisk. Det kunne måske være ganske bekræftende at få sin egen lille protégé.

Interessant var det også, at Jakob intet kendte til drengens familie. Det var ellers blevet en mærkesag for ham at følge med i det lille samfunds slægtskabsføljeton. Enhver snak om nedarvede sygdomme eller blot rygterne derom, så var han der som en flue om et varmt ådsel; døden skulle have en årsag (... og den var som regel efterfulgt af ubetinget monetær lykke).

I det kølnede kapel trak han det hvide plasticforhæng til side. Der var plads til seks bårer, men kun én af dem var optaget denne morgen. Fru Dyrby var sovet ind i nat, 82 år gammel. Intet spektakel, bare et hjerte, der var holdt op med at slå.

Hvis der var noget, som det at vokse op i en bedemandsfamilie havde lært Jakob, så var det at der i essensen ikke var den store forskel på levende og døde mennesker; altså udover at der var flere penge i sidstnævnte gruppe.

Døde var rent faktisk ganske behageligt selskab, og så var de aldrig frembrusende, dømmende eller på anden måde irriterende. Selv folk, der havde været

nogle værre røvhuller i livet, kunne fremstå ret elskværdige, når de lå små og sammensunkne, rolige som sovende børn.

Bedemandsforretningen var et familieforetagende, der var gået ned gennem utallige generationer, og han boede stadig i sit barndomshjem: Den lille toværelses, der lå oppe over. Han havde været omgivet af lig, så længe han kunne huske, så i hans optik var døden hverken mindre morsom eller sørgelig end livet.

Han rullede Fru Dyrby ind i præpareringsrummet, gav lyskontakten et rap, så de gamle, knitrende rør blinkede sig i gang og oplyste et rum beklædt fra gulv til loft med hvide klinker.

Rummet var sparsomt indrettet med en stål-håndvask (som han sjældent brugte), en stor lampe på en svingarm og et par rulleborde med kemiske opløsninger og værktøjer, til når lidt forskønnelse var påkrævet; det hændte ved trafikuheld og deslige.

Han fandt en blå plasticpose frem til kvindens tøj og begyndte at klæde hende af.

Han knappede hendes lyserøde, strikkede cardigan op, men det var et mas at få den af. Rigor mortis nåede sit højdepunkt efter tolv timer, og det snerpede derhen af nu.

Han fik vendt hende om på siden og fik endelig baksæt trøjen af. Hun var stiv som et bræt, men heldigvis ikke så tung. Normalt ville han massere dødsstivheden ud, men det var et hestearbejde, og han ville gerne være færdig, inden junior ankom.

Efter næsten tyve minutters tavs og uromantisk afklædning, lå den hvide, rynkede kvinde nøgen på båren.

Jakobs tanker kredsede om formalin, da det pludselig bankede på ude i forretningen.

Et blik på armbåndsuret fortalte ham, at klokken kun var halv otte. Det kunne ikke være posten allerede. Måske et lig mere? Kunne man være så heldig ...?

Da han kom ud i fremvisningslokalet, fik han med det samme øje på en tynd, bleg dreng med halvlangt, leverpostejsfarvet hår, der stod og pressede snuden op ad glas døren.

"Ja, hvad vil du?" skød det ud af Jakob.

"Jeg har fået at vide, jeg skulle møde her," snøvlede han og tørrede pattebarns-agtigt næsen af i sit ærme.

"Du er da ikke praktikanten, er du?"

"Jo."

"Men du skulle først være her klokken ni."

"Jeg kom til at stå tidligt op."

"Du kom til at stå tidligt op?" Jakob kiggede perpleks på den underlige dreng, derefter ned på sit armbåndsur igen. "Nå, men så kom da ind med dig. Hvad var det nu, du hed?"

"Johan," sagde han og afleverede en slatten, koldklam hånd.

"Prøv og hør, Johan, jeg er ikke helt klar til dig endnu. Du bliver nødt til lige at sætte dig herude, mens jeg ordner nogle ting omme bagved. Du har sikkert et eller andet spil på din telefon eller sådan noget, ikk'?"

"Jeg har ikke nogen telefon."

"Nå, men så må du sidde og trille tommelfingre. Jeg har altså noget vigtigt, der lige skal ordnes."

"Skal jeg ikke hjælpe dig?"

"Øhh ... nej, det er nok ikke nogen god ide."

"Hvorfor? Hvad skal du da? Er det noget med et lig?"

"Ja, en ældre kvinde, der gik bort i nat, beklageligvis."

"Men jeg er ikke bange. Jeg kan godt klare det."

"Det er jeg ikke så sikker på, du kan, knægt ... For at sige det lige ud, så har jeg en død, gammel dame liggende herude, splitternøgen og stiv som et bræt."

"Nice," udbrød drengen med et henført smil.

Jakob var godt oppe i fyrrene og nærrede intet ønske om nogensinde at reproducere sig; han havde ikke den ringeste anelse om, hvordan børn opførte sig nu til dags. Måske var det her helt normal opførsel – måske var der hård hud hele vejen rundt.

"Så du er helt hundrede procent sikker på, at du kan klare det? Jeg vil ikke sagsøges af dine forældre eller sådan noget fis."

"Er det herude?" spurgte Johan ivrigt og var allerede på vej ud mod præpareringsrummet.

Jakob skød ind foran ham og indså at der ikke var så meget, han kunne gøre; når en dreng i den alder først var blevet nysgerrig, så ville han få et blik på den ene eller den anden måde. Det kunne han jo altid undskylde sig med overfor skolen eller forældrene, hvis de kom og klagede.

Johan kvalte et nys i ærmet, da de trådte ind i det næste rum.

"Det er ellers lidt af en sommerforkølelse, du har reddet dig der, hvad?" Jakob gav ham et klap på skulderen. "Nu nyser du ikke på liget, vel?"

"Sker der da noget, hvis man gør det?"

"Et 'nej' ville være helt tilstrækkeligt."

"Nej, jeg nyser ikke på liget," lød det samarbejdsvenligt.

De nærmede sig den rynkede, blege kvinde på båren, og Jakob holdt lidt øje med drengen. Hvis han begyndte at flippe ud, måtte han være hurtig til at dække hende over.

"Fru Dyrby fik et hjerteslag engang i nat," sagde Jakob og nikkede mod hende. "Tror du, at du er okay med det her?"

Johan nikkede og stirrede indgående på liget.

"Jeg troede, patterne faldt sammen."

"Ligesom balloner, der taber luften ...?"

"Ja."

"Det gør de ikke. Det er først meget senere, i hvert fald."

Johans nysgerrighed havde trukket ham så tæt hen, at han stod centimeter fra Fru Dyrby. Jakob tænkte, at han egentlig var en ret grim dreng: Mager og bleg. Han havde den helt rette bedemandsfysik, det var sikkert, og øjensynligt også en stærk mave.

"Hun barberede sig ikke," konstaterede Johan og fæstede blikket mellem den gamles lår.

"Det gør gamle mennesker ikke, Johan."

Jakob dækkede hende over med ligklædet og besluttede at rulle hende ud på køl igen. Han sagde til Johan, at det var fordi, det ville være nemmere at håndtere liget, når dødsstivheden var aftaget – hvilket også var rigtigt nok – men mest var det for at få drengen væk derfra.

Hans reaktion virkede ikke helt normal, chokket kunne komme forsinket – sådan noget så man tit – og det sidste, han havde brug for, var en eller anden halvhjernet skrækhistorie om, hvordan han havde traumatiseret en stakkels skoledreng.

~XXX~

Selvom Johans bønner om komme ud i kapellet var mange, bestemte Jakob, at de skulle tilbringe formiddagen ude i fremvisningslokalet. Han viste Johan de forskellige kistestørrelser og modeller, han lod ham endda kravle ned i nogle af dem, men hans begejstring var moderat.

Han lærte ham om købmandsskab og kundepleje, men drengen lyttede knap nok efter.

Da middagstid nærmede sig, sad de begge og kiggede ud ad vinduet, betragtede de forbipasserende, der hastede igennem den lette støvregn. Der var bomstille på nær Johans lejlighedsvis nys.

"En stor del af arbejdet er at vente," sagde Jakob pointerende, mest bare for at sige et eller andet.

"På at nogen dør?"

"I sagens natur, ja."

Dette vækkede drengens opmærksomhed; han vendte sig mod Jakob med et snedigt blik.

"Så du bliver faktisk glad, når nogen dør, ikk'?"

"Ikke glad, men ... " Han kunne ikke helt finde ordene.

"Men så får du jo penge."

"Okay, jeg bliver måske lidt glad ... Men lad være med at sig det til nogen. Især ikke til dine lærere eller din mor og far."

Johan lovede, at alt blev mellem dem, og ud af kedsomheden voksede tonen sig mere frimodig og grov. Jakob var bannerfører for løjerne, mest fordi han havde lidt ondt af knægten; han var trods alt strandet på verdens mest stillestående praktikplads. Så der blev øset godt ud af den særlige, upassende humor, der havde givet Jakob sit fæle ry. Den fik ikke for lidt med *"frokosttilbud til alle kunder mellem tolv og tre"* og *"grupperabat til trafikuheld"*.

Og Johan åd det hele råt. De havde det faktisk ret hyggeligt, hvis Jakob selv skulle sige det. Selvfølgelig ville knægten have glemt alt om bedemandsfaget, når han kom hjem til sine venner og sine computerspil, men lige nu denne formiddag var det sjovt at lade som om.

Klokken lidt over tolv fortrak de til det lille spisekøkken ovenpå.

Jakob nød sit daglige æg, der var overkogt, til det var gråligt og havde en sort ring om blommen.

Johan havde ikke madpakke med og var heller ikke sulten, men han lod sig begejstre over Jakobs introduktion til *kryds og tværs* på bedemandsmanér.

En drik på fire bogstaver skulle med stor sandsynlighed være 'saft', men i Jakobs version blev det til 'gift'. En gave på syv bogstaver var selvfølgelig et 'mavesår', og knude på seks bogstaver (som nok var 'sløjfe') blev til 'sarkom'.

Det var svært at få *bedemands-kryds og tværs* til at gå op, men det var lige meget; Johan grinede sig til hosteanfald og rindende næse.

"Tag dog noget papir, dreng," sagde Jakob og rakte ham køkkenrullen.

Han pudsede, så man skulle tro, hjernen var på vej med ud og smed papiret over i skraldespanden.

Efter *bedemands-kryds og tværs* dæmpede gemytterne sig lidt.

Jakob sad fordybet i en lokalavis og gumlede på æg, da Johan besluttede sig for at bryde tavsheden.

"Har du egentlig nogensinde gjort det med en af dem?"

Jakob kiggede forfærdet op fra avisen.

"Gjort hvad? Med hvem?"

"Altså, når der ikke var nogen, der kiggede. Har du så prøvet at stikke din p..."

"Så er det godt!" Jakob smækkede begge håndflader ned i bordet. "Nu tror jeg bare, vi sidder stille og roligt og passer os selv og spiser vores frokost."

Johan gjorde antræk til at ville sige noget mere.

"Helt stille," understregede Jakob med en løftet pegefinger. "Uden at sige et ord."

Selv efter frokostpausen var stemningen trykket. Jakob havde selv startet den frimodige tone, men drengen havde åbenbart ingen stopknap. Han havde helt klart krydset en eller anden grænse, man aldrig burde træde over, og det konkluderede hermed deres ellers hyggelige, lille spøgeri med døden.

Da klokken var halv fire, sendte Jakob Johan hjem for at passe sin forkølelse. Han var modstræbende, havde vist håbet på et glimt mere af Fru Dyrby, men Jakob havde ikke i sinde at lade ham komme indenfor en ti meters radius af hende. Ikke efter den bemærkning, han havde fyret af under frokosten.

Da han endelig havde fået verfet knægten ud, gik han op i køkkenet for at vaske tallerkener af. Han var ærlig talt noget flad, den uvante rolle som legeonkel havde taget hårdt på ham.

Han besluttede sig for at indstille arbejdet for i dag og gå tidligt i seng, så snart han havde fået noget aftensmad.

Dyrby skulle først bisættes om tre dage, og så længe rigor mortis var i fuldt flor, og hun lå på køl, rådne hun ikke.

Han ville sætte vækkeuret til engang i nat, så han kunne have balsameringen overstået længe inden, Johan fik øjne. Han tvivlede i øvrigt også på, om knægten ville møde op igen, både på grund af snuen og den sure måde, tingene var endt på her i dag.

Da han lukkede for det rindende vand og begyndte at tørre tallerkenerne af, kunne han ikke undgå at høre en flerstemmig summelyd, der kom nede fra skraldespanden.

Han bøjede sig ned og så til sin overraskelse, at den sværmede med fluer. Ikke bare de normale banan-fluer, der sommetider kunne samle sig i større eller mindre antal, men fede, blå spyfluer; de svirrede rundt om den røde plasticspand og især om det stykke køkkenrulle, Johan havde pudset næse i. De sorte, kriblende væsner beklædte næsten enhver kvadratcentimeter af det hvide papir, der lå lige i toppen af skraldespanden.

Jakob vidste ikke helt, hvorfor han gjorde det – fulgte bare et instinkt – da han viftede fluerne væk og samlede papiret op.

Han sank en klump og begyndte at folde det ud.

Det var sølet med noget, der lignede sortnet blod. Fluerne sværmede rundt om det, ivrige for at komme til fadet.

Han skulle til at smide det fra sig, da han opdagede at der var noget, der bevægede sig nede i det blodige snot, eller hvad det var: Melhvide orme, *maddiker!*

Han kastede det og måtte gøre sit ypperste for at sluge den flammende søjle af mavesyre, der steg op i spiserøret. Hvad fanden var der dog galt med den dreng?! Hvordan kunne snot gå i forrådnelse, og så hurtigt?! Det var bestemt ikke nogen normal forkølelse, der var tale om her.

Han fik viftet fluerne ud ad vinduet og pakket svineriet ned i en lukket plasticpose, som straks blev smidt ud i containeren.

Drengens tilstand gik ham på, men han veg ikke fra sine plan om at gå tidligt i seng. Efter middagen stod den på hvile, så Fru Dyrby og derefter måtte han

overveje, hvad han skulle stille op med den gådefulde Johan.